

Правила за работа на пазарен сегмент „Ден напред“

БЪЛГАРСКА НЕЗАВИСИМА ЕНЕРГИЙНА БОРСА

Съдържание

Система за търговия.....	2
Дни на търговия, часови интервал за търговия, етапи на търговия.....	2
Съобщения.....	3
Продукти.....	3
Задължения, породени от подаване на оферта от търговски участник.....	3
Предложения за покупка и продажба.....	4
Формат на предложенията за покупка и продажба.....	5
Проверка на предложенията за покупка и продажба.....	6
Преустановяване на търговията.....	6
Анулиране на оферта.....	6
Право за подаване на оферти.....	7
Клирингова цена. Криви на търсене и предлагане.....	7
Определяне на резултатите от тръжната сесия.....	8
Обявяване на резултатите.....	8
Задължения на продавачите и купувачите.....	9
Графици.....	9
Часови продукти.....	10

Приложения:

1. Списък продукти

[Приложение 1](#)

Глава I. Въведение

1. Настоящите правила са приложение №1 към Правилата за работа на организиран борсов пазар.
2. Тези Правила за работа на пазарен сегмент „Ден напред“ (ПДН) регламентират условията и възможностите за сключване на сделки на този пазарен сегмент, част от борсовия пазар, както и процеса по определяне на клирингова цена и количество за всеки интервал на доставка.
3. ПДН се оперира на базата на търг, наричан по-нататък в документа **борсова сесия**, като сетълмента на сделките сключени за всеки отделен интервал на доставка се осъществява по една еднаква за всички търговски участници цена – **клирингова цена** за съответния интервал на доставка.
4. БНЕБ е страна по всички сделки сключени в резултат от участие на търговските участници на този пазарен сегмент.
5. Търговията на сегмент ПДН се осъществява по централно европейско време (СЕТ).

Глава II. Търговия

Система за търговия

6. Търговията на сегмент ПДН се осъществява посредством Електронна система за търговия (ЕСТ-ДН).
7. За участието на ПДН всеки търговски участник има основно портфолио и допълнителни портфолия в съответствие с чл. 49 от Правила за работа на борсов пазар (ПРОБП).
8. ЕСТ-ДН е с ограничен и непрехвърляем достъп. Отговорниците за търговия, упълномощени от всеки търговски участник да подават оферти от негово име, в съответствие със заявлението за участие, и получили сертификат от обучение, в съответствие с т. 21 от ПРОБП, получават потребителско име, временна парола за достъп и DigiPass устройство, при получаването на което, се подписва приемно-предавателен протокол.

Дни на търговия, часови интервал за търговия, етапи на търговия

9. Дните на търговия в съответствие с настоящия документ са всеки ден от седмицата 365/366 дни в годината.
10. Период на подаване на оферти – периодът, през който оферти за покупка и продажба могат да бъдат подавани в електронната система за търговия до приключване на борсовата сесия в деня на търговия (D-1).
11. Срокове за подаване на оферти:

- 11.1. Начален срок за подаване на оферти – всяка седмица, в понеделник се отварят борсовите сесии за следващите две седмици. По преценка на борсовия оператор съответните тръжни сесии могат да бъдат отворени по-рано или по-късно от обявеното.
- 11.2. Краен срок за подаване на оферти - търговските участници, регистрирани на борсовия пазар, могат да подават оферти, да променят или изтриват вече подадени оферти до 12:00 CET (13:00 EET) в деня на търговия (D-1).
12. Сроковете за определяне и обявяване на резултатите от тръжните сесии са в съответствие с общоприетите правила на PCR обединението, в съответствие с т.64.
13. Операторът на борсовия пазар на електрическа енергия може да направи промени в деня на търговия, в периода на търговия или в етапите на търговия в определени случаи, ако това е в интерес на извършване на безпрепятствена търговия или за осигуряване на справедливи пазарни условия, като във всички случаи промените трябва да са в съответствие с приетите правила и процедури на PCR обединението. Всички промени следва да бъдат обявени едновременно на всички търговски участници чрез електронна поща и/или чрез обявяване на интернет сайта на Оператора.

Съобщения

14. Съобщения, изпратени по време на периода на подаване на оферти, които засягат търговията, се изпращат на електронните пощи, посочени от Отговорниците за търговия и/или се обявяват на интернет сайта на оператора.

Продукти

15. Търгуваните продукти на ПДН са продуктите дефинирани в Приложение 1 към настоящия документ.

Задължения, породени от подаване на оферта от търговски участник

16. Офертите, подадени от търговски участник чрез ЕСТ-ДН, се считат за обвързващи и се съхраняват в нея. Информация, генерирана от ЕСТ-ДН, въз основа на подадените оферти от търговските участници се счита за обвързваща по отношение на съответния участник, подал офертата.
17. Сделките, сключени на борсовия пазар, представляват твърд ангажимент на съответния търговски участник за доставка на електрическа енергия в случай на прието предложение за продажба или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия, в случай на прието предложение за покупка.
18. Всяка сделка е обвързана към един ден за доставка, един интервал на доставка и една пазарна зона.
19. Всеки търговски участник има задължение да вземе необходимите мерки срещу непозволен или външен достъп до неговия софтуер и хардуер за достъп до ЕСТ-ДН и респективно да опазва кодовете си за достъп до търговската система и устройствата за генериране на кодове.

20. При технически проблеми възникнали по време на тръжната сесия отговорникът за търговия следва да се свърже с оператора на борсовия пазар, като се идентифицира с определена информация, поискана от борсовия оператор.
21. Ако поради технически проблеми (блокиране на DigiPass устройство, проблеми с връзката и т.н.) търговски участник е в невъзможност да подаде оферта, то отговорникът за търговия има правото да изпрати офертата до Оператора на борсовия пазар чрез електронна поща (използвайки шаблон в Excel формат, достъпен в ЕСТ-ДН), като уведоми предварително оператора за това на посочените телефони за връзка. Оператора служебно въвежда офертата от името на участника. Офертата трябва да бъде изпратена най-късно петнадесет (15) минути преди крайния срок за подаване на оферти за съответната тръжна сесия.
22. Оферта, подадена по служебен път се счита за регистрирана, единствено когато Оператора е потвърдил въвеждането ѝ в ЕСТ-ДН по електронна поща на съответния отговорник.
23. Подаването на служебна оферта от страна на оператора по заявка на търговски участник поражда задължения за търговския участник, идентични с подаването на оферта от участника в ЕСТ-ДН от момента на регистрирането и независимо от момента на потвърждение.
24. Търговският участник има задължение да осигури необходимите мерки срещу неправомерно изпращане на информация до оператора на борсовия пазар.
25. След подаване на оферта от търговския участник съответният отговорник за търговията, подал офертата, следва да е на разположение по телефона във всеки един момент, докато е валидна подадената оферта.
26. Търговският участник, сключил сделка на ПДН гарантира, че съответният отговорник остава на разположение в срок от 30 (тридесет) минути след обявяването на резултатите от съответната борсова сесия.

Предложения за покупка и продажба

27. Участниците на сегмент ПДН изпращат предложения за продажба и предложения за покупка за деня на доставка (Д) до крайния срок за подаване на оферти, в съответствие с т. 11.2.
28. Всеки ден на доставка се състои от двадесет и четири (24) последователни интервала на доставка, всеки от (един) час, като първият интервал на доставка започва от 00:00 часа СЕТ (01:00 ЕЕТ) в деня на доставката.
29. В деня на преминаване от лятно към зимно часово време часовият интервал между 02:00 – 03:00 СЕТ (03:00 – 04:00 ЕЕТ) се повтаря два (2) пъти.
30. В деня на преминаване от зимно към лятно часово време часовият интервал между 02:00 – 03:00 СЕТ (03:00 – 04:00 ЕЕТ) се премахва.
31. Предложения за продажба на електрическа енергия и предложения за покупка на електрическа енергия, изпращани от участниците на ПДН следва да са в съответствие със следните условия:
 - 31.1. всяко предложение може да съдържа до двеста (200) двойки цена-количество, включително двойките с най-високата и най-ниска цена;

- 31.2. всяка двойка цена-количество от предложението за покупка дефинира максималната цена, която участникът би платил за определено количество електрическа енергия;
 - 31.3. всяка двойка цена-количество от предложението за продажба дефинира минималната цена, на която участникът би продал определено количество електрическа енергия;
 - 31.4. участник може да изпрати едно единствено предложение за покупка и/или продажба за всеки интервал на доставка за дадената пазарна зона, съдържащо до двеста (200) двойки цена-количество;
 - 31.5. предложенията представляват твърд ангажимент за доставка или покупка на електрическа енергия при реализирането им на борсовия пазар на електрическа енергия.
32. Офертите, подадени от търговските участници, следва да постъпят в търговската система преди крайния срок за подаване на оферти, в съответствие с т.11.2.
 33. Всички оферти, въведени в търговската система, се маркират с час на постъпване.
 34. Постъпилите оферти от търговските участници могат да бъдат променяни или отменяни до крайния срок за подаване на оферти, в съответствие с т. 11.2. Промените, направени от търговските участници, се отразяват в търговската система, като само последното постъпило предложение е валидно и има обвързващ ефект за търговския участник.
 35. Всеки търговски участник е отговорен за съдържанието на подадената от него оферта, както и за промените направени до крайния срок за подаване на оферти в ЕСТ-ДН.

Формат на предложенията за покупка и продажба

36. Всяко предложение трябва да съдържа най-малко две двойки цена-количество, включващи най-високата и най-ниската цена, дефинирани от БНЕБ в Приложение № 1 към настоящия документ.
37. БНЕБ може да променя ценовия диапазон, определен в Приложение № 1, с предизвестие от минимум 4 (четири) дни.
38. При въвеждане на стойностите на количествата за часовите продукти от търговските участници следва да се спазва изискването, че при оферта за покупка, желаното количество се въвежда със знак плюс (+), а при оферта за продажба, предложеното количество се въвежда със знак минус (-).
39. ЕСТ-ДН допуска въвеждането на предложения за покупка и продажба в евро и в лева. Всеки търговски участник при регистрацията на пазара посочва валутата, в която ще оферира.
40. Оферта, подадена от търговски участник в електронната система за търговия в лева, съдържа цени в лева/MWh, до 1 (един) знак след десетичната запетая и количества в MW, до 1 (един) знак след десетичната запетая.
41. Оферта, подадена от търговски участник в електронната система за администриране на пазара в евро, съдържа цени в евро/MWh, до 1 (един) знак след десетичната запетая и количества в MW, до 1 (един) знак след десетичната запетая.

42. При въвеждане на двойките цена-количество в предложенията за покупка от търговския участник следва съответните цени да са подредени във възходящ ред, а количествата в низходящ ред.
43. При въвеждане на двойките цена-количество в предложенията за продажба от търговския участник следва съответните цени и количества за доставка да са подредени във възходящ ред.

Проверка на предложенията за покупка и продажба

44. След постъпване на предложение в ЕСТ-ДН се стартира процесът на проверката на данните. Извършват се следните основни проверки на въведените стойности:
 - 44.1. Проверка за съответствие с параметрите на търга (Приложение 1);
 - 44.2. Проверка за монотонност – системата проверява дали посочените двойки цена-количество са представени така, че цените да са подредени във възходящ ред, а количествата - в съответствие с т. 42 и т. 43.
 - 44.3. Проверка за формата на стойностите, участващи в двойките цена-количество, които следва да бъдат в съответствие с посочените в т. 40 и т. 41.

Преустановяване на търговията

45. Операторът на борсовия пазар може във всеки един момент да преустанови търговията, ако установи че:
 - 45.1. Е възникнал проблем с ЕСТ-ДН;
 - 45.2. Търговията е в противоречие с изискванията на приложимото законодателство;
 - 45.3. Задействана е извънредна PCR процедура от координатора на Euphemia алгоритъма.
46. Мерките, предприети от оператора на борсовия пазар са задължителни за всички търговски участници.
47. Независимо от посоченото в т. 45, БНЕБ може да преустанови търговията за определени търговски участници при неспазване на настоящите правила, Правилата за сетълмент или Правилата за поведение на БП.

Анулиране на оферта

48. Всяка оферта въведена от търговски участник в ЕСТ-ДН може да бъде анулирана през етапа на подаване на оферти от съответния търговски участник или от негово име, при невъзможност от страна на съответния търговски участник.
49. Оферта на даден ТУ може да бъде анулирана, ако това е в интерес на сигурността и справедливото провеждане на борсовата търговия или когато съответната оферта е в противоречие с ПТЕЕ, настоящите правила, Правилата за сетълмент на сегменти „Ден напред и „В рамките на деня“, Правилата за поведение на борсовия пазар или приложимото законодателство.
50. Оферта на даден ТУ може да бъде анулирана след приключване на борсовата сесия от доставчик на услугата по опериране на пазара „ден напред“, ако тя възпрепятства

успешното протичане на процеса по изчисляване на клиринговата цена или разпределяне на търгуваните обеми за пазарната зона на Р. България.

51. За всяко решение за анулиране или промяна по причините, определени по-горе, на вече подадена оферта следва да бъдат уведомени в писмен вид, както съответния ТУ, така и Комисията за Енергийно и Водно Регулиране (КЕВР).

Глава III. Осъществяване на сделки

Право за подаване на оферти

52. Само регистрирани участници на борсовия пазар на електрическа енергия чрез определените лица за отговорници за търговия имат право да подават оферти в ЕСТ-ДН.
53. Всеки отговорник за търговия търгува от името на определен търговски участник и има индивидуално потребителско име, парола и DigiPass устройство за достъп до ЕСТ-ДН .
54. Офертите, постъпили в ЕСТ-ДН, се съхраняват в системата и могат да се променят до настъпването на крайния срок за подаване на оферти.

Клирингова цена. Криви на търсене и предлагане

55. Клирингова цена е цената, на която се сключват всички сделки и се изчислява за определена пазарна зона, определен ден на доставка и определен интервал на доставка (час).
56. Клиринговата цена е определена при пресичането на кривата на търсене и кривата на предлагане, изчислена от алгоритъма EURHEMIA. Кривите на търсене и предлагане се формират на базата на метода на линейна интерполация.
57. Кривата на търсене се определя за всеки час на доставка чрез събиране в една крива на всички двойки цена-количество от предложенията за покупка, като точките се свързват в крива чрез метода на линейна интерполация.
58. Кривата на предлагане се определя за всеки час на доставка чрез събиране в една крива на всички двойки цена-количество от предложенията за продажба, като точките се свързват в кривата чрез метода на линейна интерполация.
59. Когато липсват оферти за търсене или предлагане или липсва пресичане на кривите на търсене и предлагане, обемите на предлагане и търсене ще бъдат равни на нула.
60. Когато за някой часови интервал количеството на търсене или количеството на предлагане е равно на нула, не се формира клирингова цена за съответния интервал на доставка и търгуваното количество е равно на нула.
61. Когато липсва пресичане на кривите на търсене и предлагане, клиринговата цена ще е равна на средната цена между цените, които се получават при обеми равни на нула.
62. В случай, че в етапа на подаване на оферти има часови интервали, в които няма пресичане на кривите на търсене и предлагане или липсват оферти за продажба

и/или покупка, операторът на борсовия пазар, може да публикува на интернет сайта си информация за тези часови интервали с цел оптимизиране на търгувания обем.

Определяне на резултатите от тръжната сесия

63. Процесът по изчисление на клиринговата цена и определяне на търгуваните обеми се извършва в съответствие с PCR алгоритъма – Euphemia, чието описание е поместено на интернет сайта на БНЕБ.
64. Всички стандартни процедури и етапи на калкулация и публикуване на резултатите от тръжните сесии са в съответствие с общоприетите процедури и правила от PCR обединението и MRC инициативата.
 - 64.1. 12:00 CET (13:00 EET) – Краен срок за подаване на оферти;
 - 64.2. 12:42 – 12:55 CET (13:42 – 13:55 EET) – Публикуване на клиринговите цени за деня на доставка и съответните търгувани обеми;
 - 64.3. 12:55-13:05 CET (13:55-14:05 EET) – Публикуване на резултатите от търговията за участниците сключили сделки в Електронната система за търговия.
65. При извънредни ситуации, свързани със закъснение на изчисляването на клиринговите цени и резултатите от търговията от страна на PCR обединението и алгоритъма EUPHEMIA или по други причини извън контрола на борсовия оператор, сроковете по т.64.1 и т.64.2 могат да бъдат удължени до 15:00 CET (16:00 EET).
66. При невъзможност от страна на PCR обединението и алгоритъма EUPHEMIA да завърши калкулацията на клиринговите цени и търгуваните количества до 15:00 CET (16:00 EET), борсовият оператор обявява съответната борсова сесия за анулирана, като за клирингови цени за часовите интервали на съответния ден на доставка служебно се приемат цените от последния предходен финансов ден, в случай че деня на доставка е финансов ден и последния предходен нефинансов ден, в случай че деня на доставка е нефинансов ден. Търгуваните количества остават равни на 0 (нула).
67. В случаите, описани в т. 65 и т. 66, борсовия оператор уведомява ТУ чрез публикуване на съобщение на интернет страницата си и/или изпраща съобщение на имейлите, посочени от отговорниците за търговия.

Обявяване на резултатите

68. Клиринговите цени, изчислени от обоевропейския алгоритъм Euphemia, се изчисляват в съответствие с правилата, установени от PCR обединението и се публикуват на интернет сайта на борсовия оператор при нормално протичаща борсова сесия, в съответствие със сроковете по т. 64.2.
69. Цените се публикуват в лева за MWh, като се публикуват до втория знак след десетичната запетая, а изтъргуваното количество електрическа енергия до първия знак след десетичната запетая.
70. Всеки търговски участник може да види спечелените от него обеми за покупка и/или продажба и съответните клирингови цени в ЕСТ-ДН в деня на търговия в съответствие с часовия график, посочен в т. 64.3.
71. При несъгласие на търговски участник с представените резултати, той има право да подаде възражение по електронна поща или факс до 13.30 CET (14:30 EET) в деня за

търговия. Операторът изпраща отговор на търговския участник до 16.00 СЕТ (17:00 EET) в първият работен ден след деня на търговия. Подаването на възражение не освобождава съответния търговски участник от задълженията му, възникнали от участието му на борсовия пазар.

Задължения на продавачите и купувачите

72. Всеки търговски участник е обвързан с резултатите от тръжната сесия в съответствие с подадената от него оферта.
73. Всеки търговски участник е длъжен да изпълни задълженията си в съответствие с физическия и финансов сетълмент, породени от подадената от него оферта.

Графици

74. След приключване на всяка борсова сесия за всеки търговски участник, реализирал сделки на ПДН, се регистрират графици за обмен в системата на „Електроенергийния системен оператор“ ЕАД, които са задължителни за участника и съответния координатор на балансираща група, отговорен за небалансите на участника.

Часови продукти

Параметри	Стойност	Бележка
Стойност	1	час
Означение	H _j	j=01, 02, 03, ..., 24
Минимална стъпка, обем	0,1	MWh/h
Минимална/максимална цена	-1000/6000 -500/3000	лв./MWh евро/MWh
Ценова стъпка	0,1 0,1	лв./MWh евро/MWh